

Ruimtevaart raakt het dagelijks leven van iedereen

Jaarverslag 2024

INHOUD

- 1 Voorwoord
- 2 Positionering
- 3 Collectie, Content & Educatie
- 4 Marketing, communicatie & sales

- 5 Operations
- 6 Exploitatieresultaat & financiële positie
- 7 Bestuur, organisatie en partners
- 8 Toekomst

1

VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag van ruimtevaartmuseum Space Expo. We kijken terug op een bewogen en succesvol jaar waarin we ruim 126.000 bezoekers mochten verwelkomen. Een absoluut record. Het onderstreept de maatschappelijke relevantie van het thema ruimtevaart. De ruimtevaart raakt het dagelijks leven van iedereen en spreekt mateloos tot de verbeelding. Space Expo zorgt voor bewustzijn en speelt een cruciale rol waar het gaat om communicatie over de ruimtevaart, zowel binnen Europa als internationaal. Onze missie is immers om dit thema door middel van onder meer tentoonstellingen, educatieve programma's en presentaties voor het voetlicht te brengen bij een zo breed mogelijk publiek en op een zo'n aantrekkelijk mogelijke wijze.

De wereld verandert snel. Dat geldt ook voor de rol die de ruimtevaart daarbij speelt en de invloed die dat vervolgens heeft op de maatschappij. Space Expo stelt zich als doel om deze ontwikkelingen zichtbaar te maken en de relatie tussen ruimtevaart, mens, natuur en techniek te laten zien aan onze bezoekers. Op dit moment bevinden we ons daarbij in een proces van modernisering. De huidige tentoonstellingen worden volledig vernieuwd en in 2023 en 2024 werden - om dit mogelijk te maken - fondsen geworven bij de Provincie Zuid-Holland en de Nederlands Space Office (NSO). In dit jaarverslag leest u er meer over.

De term ‘bezoekers’ is een ruim begrip. Space Expo bedient zowel reguliere museumbezoekers als scholen en heeft daarmee educatie hoog in het vaandel. Daarnaast vervullen we een rol als kennisplatform richting de media. Journalisten weten ons steeds vaker te vinden als het gaat om duiding van de actualiteit op het gebied van ruimtevaart en de impact die dat heeft op de samenleving. Het museum is dan ook regelmatig het decor van opnames en interviews. Soms worden deskundigen uitgenodigd om in de setting van Space Expo te worden geïnterviewd, steeds meer echter wordt Space Expo zelf om duiding en uitleg gevraagd. Dat past bij onze ambitie om het museum verder te positioneren als kennisplatform over de ruimtevaart. De komende jaren liggen er nog veel kansen om deze rol uit te breiden en te verbeteren. Elders in dit jaarverslag komen we daar uitgebreider op terug.

Soms worden deskundigen uitgenodigd om in de setting van Space Expo te worden geïnterviewd, steeds meer echter wordt Space Expo zelf om duiding en uitleg gevraagd.

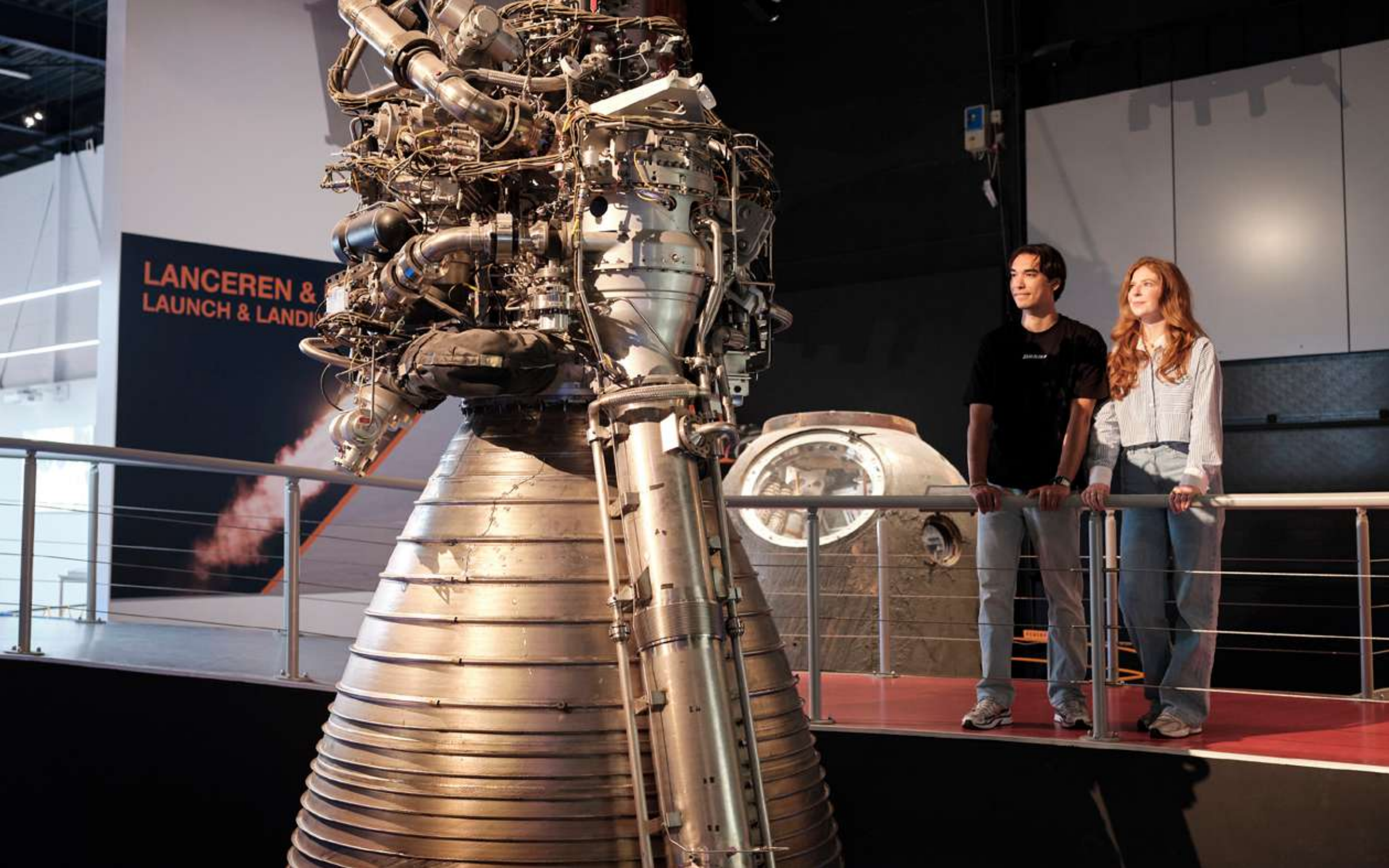

Met dit programma neemt Space Expo maatschappelijke verantwoordelijkheid en zorgt voor impact.

Educatie kwam al even aan bod. In dat kader moet zeker ook Mission X worden genoemd. Dit is een op initiatief van ESA ESTEC (Europese ruimtevaartorganisatie, red.) ontwikkeld lespakket waarvan basisscholen, clubs en zelfs families gratis gebruik mogen maken. Doel is om kinderen in de leeftijd tussen zes en twaalf jaar kennis te laten maken met de ruimte, ruimtevaart, wetenschap en technologie. Daarnaast is er aandacht voor gezond eten en bewegen. Met dit programma neemt Space Expo maatschappelijke verantwoordelijkheid en zorgt voor impact. Er is een competitief element aan gekoppeld: deelnemers voeren de resultaten in bij een speciale website en het best scorende team wint een Space Expo VIP-pakket. Mission X combineert plezier met educatie en is daar-

mee zeer succesvol. In 2024 werd het lesprogramma uitgerold in de periode tussen 4 maart en 26 april. In totaal hebben 956 (!) teams meegedaan, deze teams vertegenwoordigen in totaal 5.172 kinderen. Een record. Het winnende team kwam uit Ruinerwold en bracht op 25 juni een VIP-bezoek aan Space Expo.

De naamsbekendheid van Space Expo is groot. Zowel in de regio als daarbuiten. We zien dit onder meer terug in het grote aantal zakelijke evenementen dat in het museum wordt georganiseerd door partijen die op zoek zijn naar een originele locatie. Denk aan diners tussen de raketten, congressen, borrels en lezingen. Ondernemingen en instellingen doen regelmatig een beroep op onze afdeling

LANCEREN &
LAUNCH & LANDIN

Tot slot mag in dit voorwoord een belangrijke transitie niet onvermeld blijven. In oktober 2024 werd bekend gemaakt dat directeur Barbara Hoppel Space Expo ging verlaten.

events als het gaat om de organisatie van hun evenement en leveren daarbij een belangrijke en onmisbare bijdrage aan onze exploitatie. De eerder genoemde naamsbekendheid is het resultaat van onze marketing- en communicatie-inspanningen. Door middel van partnerships (landelijk en regionaal), media-inkoop en publiciteit zorgen we ervoor dat Space Expo bij het grote publiek onlosmakelijk met de ruimtevaart verbonden is en onderdeel is van het Nederlands collectieve geheugen.

Tot slot mag in dit voorwoord een belangrijke transitie niet onvermeld blijven. In oktober 2024 werd bekend gemaakt dat directeur Barbara Hoppel Space Expo ging verlaten.

Barbara heeft deze functie ruim vijf jaar bekleed en veel voor het museum betekend. Ze heeft de organisatie onder meer door uitdagende tijden geloodst (denk bijvoorbeeld aan de Corona jaren) en de relaties met externe partners geïntensiveerd. Daar zijn we haar zeer dankbaar voor. Na haar vertrek is bestuurslid Philippe Schoonejans door het bestuur aangesteld als interim-directeur. Per 1 april 2025 is Frédérique van Steekelenburg-van der Stelt in dienst getreden als nieuwe directeur. We kijken met veel vertrouwen naar de toekomst.

**Team Space Expo
April 2025**

2

POSITIONERING

Alle activiteiten van Space Expo worden getoetst langs de meetlat van de positionering waarnaar het museum streeft. We zetten in dat kader onze missie, het doel van het museum en ons bestaansrecht op een rij:

Missie

Space Expo communiceert over de ruimtevaart in algemene zin en de Europese ruimtevaart in het bijzonder door middel van tentoonstellingen, educatieve programma's en presentaties.

Doel

Space Expo toont de maatschappelijke relevantie van de ruimtevaart aan door de relatie te leggen tussen ruimtevaart enerzijds en mens, maatschappij, natuur en techniek anderzijds. De doelgroep bestaat daarbij uit een zo breed mogelijk publiek van alle leeftijden, sociale klassen en achtergronden.

Bestaansrecht

Space Expo is het officiële bezoekerscentrum van ESA ESTEC in Noordwijk en omvat de grootste permanente en publiek toegankelijke tentoonstelling in Nederland over de ruimtevaart.

Het bovenstaande is vertaald naar beleid dat zich toespitst op de volgende kerntaken:

- Space Expo verzamelt, catalogiseert en ontsluit op professionele wijze informatie en objecten met betrekking tot historische, actuele en toekomstige ruimtevaartmissies van de nationale en internationale ruimtevaart.
- Space Expo spant zich in om hét platform te zijn waar het grote publiek, scholieren, deskundigen, bedrijven en de media samenkomen om actuele informatie over de ruimtevaart te kunnen vinden en standpunten over de ruimtevaart (in de breedste zin van het woord) met elkaar te kunnen uitwisselen.
- Space Expo vervult een duidelijke educatieve rol en geeft daar invulling aan door de ontwikkeling van actuele lesprogramma's over de ruimtevaart voor primair en voortgezet onderwijs en ondersteunende educatieve middelen voor HBO/WO studenten.

Algemeen

Alle genoemde kerntaken ondersteunt Space Expo door zowel permanente als tijdelijke exposities en educatieve programma's.

Financiering

Space Expo is een zelfstandige stichting en ontvangt geen structurele subsidie. Wel is sprake van incidentiele en project gerelateerde subsidies voor onder meer specifieke tentoonstellingen en educatieve programma's. In zijn algemeenheid dient Space Expo in zijn eigen onderhoud te kunnen voorzien door middel van inkomsten uit kaartverkoop, evenementen, museumwinkel en coffee-corner (foyer). De actuele financiële positie van Space Expo wordt gespecificeerd in hoofdstuk 6 van dit jaarverslag.

3

COLLECTIE, CONTENT & EDUCATIE

De tentoonstelling, het beheer van de collectie en de educatieve doelstellingen van Space Expo zijn ondergebracht bij de afdeling Collectie, Content & Educatie. Per onderdeel zetten we in dit hoofdstuk de activiteiten en ontwikkelingen van 2024 uiteen.

Algemeen

Het afdelingshoofd is Sunny Jansen. Zij wordt ondersteund door een collectiemedewerker, een medewerker educatie en een medewerker content. Het volledige team (exclusief gidsen) bestaat daarmee uit vier personen. We zetten de activiteiten in 2024 per gebied op een rij:

Collectie

De collectie is de primaire verantwoordelijkheid van Olga van der Veen als medewerker collectie. Zij werd ondersteund door Joos Ockels die één dag per week actief was als vrijwilliger in de bibliotheek. Joos is begin december 2024 gestopt met deze functie en wij danken haar voor haar jarenlange ondersteuning van Space Expo en de donatie van het archief van haar man Wubbo Ockels.

Cursussen/bijeenkomsten bijgewoond door Olga:

- Platform Techniek - Technische verzamelingen en collecties van Rijksdienst van Cultureel Erfgoed (25 april).
- Cursus depotbeheer en logistiek van Erfgoedhuis Zuid-Holland (13 mei).
- Kennisdag Collecties en Connecties van Rijksdienst van Cultureel Erfgoed (10 juni).

Een belangrijke mijlpaal is de realisatie van een collectieplan. Dit plan is opgesteld voor de periode 2024-2025. De volgende activiteiten zijn in het verlengde daarvan belangrijk om te vermelden:

- Het collectieregistratiesysteem Axiell is uitgebreid met een archieffunctie (februari 2024).

- Er zijn drie dataloggers aangeschaft om de temperatuurverschillen te meten in achtereenvolgens het depot, de bibliotheek en de tentoonstellingsruimte. De derde datalogger ligt in vitrine 11: schatkamer, een speciaal deel van de tentoonstelling waarin vitrines bijzondere objecten etaleren (maart 2024).
- Scanner aangeschaft (april 2024).
- Er zijn twee tafelvitrines gekocht voor in de eerder genoemde schatkamer. Deze vitrines zijn begin augustus ingericht.
- Het depot is in 2024 uitgebreid met 25m² en vernieuwd met hogere en bredere kasten in september. De bibliotheek is verhuisd naar het depot. De collectie en het archief zijn nu op één plek samengebracht.
- Er is een start gemaakt met het toevoegen van URI's (identificatiemethode, red.) en er zijn definities aan de thesaurus (naslagwerk dat de collectie toegankelijk maakt, red.) toegevoegd. Daarnaast is er een eerste opschoonronde in de thesaurus uitgevoerd.
- Voor de jaarlijkse schoonmaak is een protocol geschreven. Dit moet nog worden geïmplementeerd in 2025.
- Er is een digitaliseringsplan geschreven voor wat betreft de collectie.
- In 2024 is de eerste versie van een standplaatsprotocol, sleutelprotocol, informatie-beleidsplan en afstotingsplan opgesteld.
- Er zijn 48 handafdrukken en 59 handtekeningen van ASE Astronauten verzameld begin oktober. Deze handafdrukken en handtekeningen vormen een archief waaruit komende jaren geput zal worden ten behoeve van de tegellegging op de boulevard van Noordwijk. Dit project betreft een samenwerking tussen Gemeente Noordwijk, ESA ESTEC en Space Expo.

Er zijn drie dataloggers aangeschaft om de temperatuurverschillen te meten in achtereenvolgens het depot, de bibliotheek en de tentoonstellingsruimte.

Tentoonstelling

- Diverse objecten van André Kuipers zijn begin januari in de schatkamer geplaatst.
- Alle informatieborden in Central Core zijn herschreven. Er is een subsidie toegekend voor de inhuur van een fotograaf voor nieuwe foto's van onze grote objecten. De implementatie van de nieuwe borden vindt plaats in 2025.
- Er zijn tafelvitrines voor in de schatkamer aangeschaft. Hierin zijn nieuwe objecten van Wubbo Ockels geplaatst. De objecten van André Kuipers zijn verplaatst. In vitrines 7-9 zijn nieuwe objecten toegevoegd: sunsensoren, startracker en een thermisch mes (begin augustus 2024).
- Een belangrijke mijlpaal is de realisatie van de ERA tentoonstelling. ERA staat voor 'European Robotic Arm'. Dit instrument levert een belangrijke bijdrage aan het ruimtestation ISS en de veiligheid van astronauten. Bij Space Expo mag aandacht voor dit bijzondere object niet ontbreken, want het gaat om het grootste Nederlandse

ruimteproject ooit. Deze nieuwe tentoonstelling bestaat uit een ERA testmodel van 11 meter lang, een grote wandprint, interviews met ERA-experts, een grote hangende cirkelschijf met videobeelden vanuit de ruimte en een interactief spelelement waarbij gespeeld kan worden met een miniatuur van de ERA-arm.

Digitalisatie

De digitalisatie van objecten is een belangrijk speerpunt. In 2024 zijn de volgende taken uitgevoerd:

- Dagenveloppen (begin februari voltooid, 219 records). Dit zijn kaarten die in het verleden werden uitgebracht in het kader van raketlancerings.
- Archief deelcollectie Wubbo Ockels (11 juli voltooid, 4.041 records). Inmiddels zijn aanvullende stukken aangetroffen, deze worden in 2025 gedigitaliseerd.
- Stickers (25 juli voltooid, 734 records).

Bij Space Expo mag aandacht voor dit bijzondere object niet ontbreken, want het gaat om het grootste Nederlandse ruimteproject ooit.

Herkomstonderzoek

Voor wat betreft de collectie van Space Expo is niet van alle objecten de exacte herkomst duidelijk. We streven ernaar om dit helder te krijgen. In dat kader is in 2024 het volgende gebeurd:

- Er heeft een gesprek plaatsgevonden met Rob van den Berg en Heidi de Graf (beide voormalige directieleden) over de herkomst. Bij een aantal objecten heeft dit voor duidelijkheid gezorgd.
- Er is een lijst gemaakt met objecten waarvan op dit moment nog de herkomst onbekend is. Gedurende 2025 wordt elke eerste maandag van de maand gekeken naar de stand van zaken. Doel is om aan het einde van 2025 dit herkomstonderzoek te kunnen afsluiten.

Schenken

De volgende objecten zijn gedurende 2024 aan Space Expo geschonken:

- Op dinsdag 23 april heeft Joos Ockels de

collectie van haar man Wubbo Ockels geschonken aan Space Expo. De schenking bestaat uit ruim 100 objecten, waaronder oorkondes en in de ruimte gedragen kleding. Bijzonder zijn twee uitvindingen van Wubbo: de slaapzak die hij heeft ontworpen voor in de ruimte en een zwaartekracht-experiment. Het persoonlijk archief bestaat uit 30 mappen met daarin memorabilia uit de tijd van zijn ruimtereis in 1985, zoals krantenartikelen, foto's en dvd's. Een deel van de objecten is te bewonderen in de huidige tentoonstelling.

- ERA Arm en Zvezda (Russische module van het ISS, red) (januari 2024).
- Twee mensen hebben oude toegangskaartjes Space Expo geschonken/achtergelaten bij de balie (februari 2024).
- Objecten gerelateerd aan de ERA Arm vanuit ESA (oktober 2024).
- Objecten gerelateerd aan de ERA Arm, verkregen van Philippe Schoonejans (oktober 2024).

- Plakboeken ruimtevaart 1958-1971 en dia's van de heer Pukkel.
- Stickers toegezonden via de post van een particulier (november 2024).
- Vier objecten astronautenvoedsel, geschonken door Smithsonian aan Space Expo (december 2024).

Afgestoten

Onderstaande objecten maken niet langer onderdeel uit van de collectie van Space Expo:

- Schaalmodel radioantenne op de chinese Queqiao-satelliet (nr. 21), teruggegeven aan Marc Klein Wolt op 23 januari 2024.
- Satelliet XMM (nr. 389), teruggegeven aan ESA op 7 februari 2024.
- Space Shuttle Orbiter (nr. 390), teruggegeven aan ESA op 7 februari 2024.
- Schaalmodel van satelliet Herschel (nr. 1077), teruggegeven aan ESA op 7 februari 2024.

- Prototype ERB2 stereoscopic camera (nr. 206), teruggegeven aan Cosine op 29 februari 2024.
- Omega horloge (nr. 43), is op 2 september 2024 teruggegaan Smartwatch BV.

In zijn algemeenheid bestaat de huidige collectie (ijkdatum 19 februari 2024) uit circa 1.500 objecten, waaronder:

- 156 objecten in de tentoonstellingsruimte (gezien als vaste collectie).
- 268 patches.
- 219 dagenveloppen.
- 182 schaalmodellen.
- Ca. 1.700 boeken in de bibliotheek.
- Ca. 1.000 postzegels.

In het depot bevinden zich ca. 4.000 overige objecten als foto's, videobanden, dvd's, biografieën, handtekeningen, stickers, posters en overige ruimtevaart georiënteerde objecten.

Educatie

Per 1 april 2024 is Debbie Mahieu in dienst gekomen als educatief medewerker. Zij heeft met name gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe lessen voor het voortgezet onderwijs, de creatie van een aantal vakantieprogramma's, een upgrade voor het kindereestje Team Space Kidz (TSK) en de implementatie van Mission X. Het aanbod van de beschikbare lessen voor het primair onderwijs bestond begin 2024 uit de volgende lessen:

- **Sam de aap wordt astronaut:** Aan de hand van een PowerPoint met plaatjes waarin Sam de aap verschijnt aan de zijde van André Kuipers, leren kinderen van groep 1 tot en met

groep 3 alles over astronauten. In dit interactieve programma leren kinderen over het leven in de ruimte. Ze ontdekken hoe je in het ISS sport en eet, maar ook hoe de lancering en landing van een raket in z'n werk gaat. Een PowerPoint met plaatjes van Sam de aap en André Kuipers biedt visuele ondersteuning.

- **Astronaut gezocht:** Deze ruimteles voor leerlingen uit groep 4, 5 en 6 geeft een inkijkje in het dagelijks leven van de astronauten in het ISS. Thema's zoals eten en drinken, sporten om gezond te blijven, werkzaamheden en de opleiding tot astronaut komen uitgebreid aan bod. Deze les is voor verschillende niveaus beschikbaar (basis laag, basis hoog en voortgezet onderwijs).

- **Space Explorers:** Deze workshop over de aarde, bedoeld voor kinderen uit groep 6, 7 en 8, begint met een introductie aan de hand van satellieten en satellietbeelden. Vervolgens gaan de leerlingen nadenken over het feit dat het heel bijzonder is dat op aarde leven is ontstaan en wat er had kunnen gebeuren als de situatie op een bepaald punt ook maar even een tikkeltje anders was geweest. Ook komt de voedselketen aan bod met de vraag wat er zou gebeuren als een onderdeel daarvan wegvalt.

Er bestond één les voor het voortgezet onderwijs, namelijk '**Voorwaarts Mars**'. Deze les wordt vaak aangepast al naar gelang er nieuwe inzichten komen omtrent missies naar de rode planeet. Alle klassen van het voortgezet onderwijs kunnen de les over het heden en het verleden van Mars boeken. Denk aan een blik vooruit naar een eventuele Marskolonisatie en uiteraard die ene prangende vraag: is er (ooit) leven mogelijk (geweest) op Mars?

In de loop van het jaar realiseerde de afdelingen content en educatie in co-creatie de volgende lessen voor het voortgezet onderwijs:

- **Earth from Space:** Dit is een les over hoe wij met behulp van satellieten de aarde vanuit de ruimte kunnen bestuderen om op die manier in te grijpen op cruciale vlakken. Denk bijvoorbeeld aan klimaatverandering. Deze les is uitgebreid getest op middelbare scholieren met diverse

achtergronden, van VMBO tot VWO, van eerstejaars tot laatstejaars. Het bleek vaak lastig om al deze doelgroepen goed te bereiken. De ontwikkeling van een light versie leverde ook niet het gewenste resultaat op. Daarom is in overleg met de gidsen van Space Expo een upgrade ontwikkeld met aanpassingen om de presentatie nog toegankelijker te maken. Begin 2025 is de laatste versie getest. Bij deze les hoort ook een interactieve les in het museum, waar de leerlingen met behulp van QR-codes vragen kunnen oplossen bij de tentoonstelling 'Earth from Space' in het museum. Ook dit onderdeel heeft tijdens het ontwikkelingsproces verscheidene aanpassingen ondergaan.

- **Robotica in de ruimte.** Deze les gaat dieper in op de samenwerking tussen mens en machine in de ruimte. Hierbij staat de vraag centraal hoe robots de vaak saaie, tijdrovende en gevaarlijke klusjes van

astronauten over kunnen nemen. Begin 2025 zit de les 'Robotica' in de testfase. De les is in principe beschikbaar voor alle groepen van het voortgezet onderwijs. Bij deze les hoort een rondleiding in het museum, waar de gidsen bepaalde objecten extra aandacht geven, waaronder de tentoonstelling ERA.

De les is in principe beschikbaar voor alle groepen van het voortgezet onderwijs. Bij deze les hoort een rondleiding in het museum, waar de gidsen bepaalde objecten extra aandacht geven, waaronder de tentoonstelling ERA.

- **Maankolonisatie.** Deze les is net af en inmiddels goedgekeurd voor publicatie op de website van Space Expo. Dat betekent dat de les per direct geboekt kan worden en de testfase ingaat. Deze les belicht het verleden, heden en toekomst van missies naar de maan. Na een korte introductie met een filmpje blikken we even terug naar de geslaagde Apollomissies van de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw tijdens de space race van de Verenigde Staten met de Sovjet Unie. Ondanks dat de aandacht voor de maan na 1972 enorm afgenomen

was, laait het enthousiasme nu, ruim vijftig jaar later, weer op. De mens wil weer naar de maan. In dit lesprogramma lichten we toe wat de bedoeling is, en waar die hernieuwde interesse vandaan komt. De maan is populairder dan ooit, met name omdat men van mening is dat er heel wat te halen valt. De Amerikanen zetten daar hun Artemis missies voor in. Zo zouden we bijvoorbeeld zuurstof en waterstof kunnen creëren, en zou de zuidpool van de maan (bevroren) water bevatten. Het gaat zelfs zo ver dat we durven dromen van een heuse

Ondanks dat de aandacht voor de maan na 1972 enorm afgenomen was, laait het enthousiasme nu, ruim vijftig jaar later, weer op.

kolonie op de maan, die uiteindelijk kan dienen als springplank naar Mars. Wetenschappers zien de (Zuidpool van de) maan als een geologisch museum van de aarde omdat de maan ooit aan de aarde vastzat.

Space Expo ontwikkelt speciaal voor vakanties unieke programma's waaraan bezoekers kunnen deelnemen. Gedurende 2024 werden de volgende programma's uitgerold:

- In de voorjaarsvakantie van 2024 bood Space Expo het programma de '**Grote Ruimtevaart Show**'. Deze show betrok de kinderen heel nauw bij de voorstelling. Kleine proefjes zorgen ervoor dat deelnemers een idee kregen van het leven van een astronaut. Thema's die aan bod kwamen zijn: lancering van een raket, eten en drinken in de ruimte, naar het toilet gaan in de ruimte en nog enkele andere praktische onderwerpen.

- Het thema van de meivakantie was **'Ruimterommel'**. Een relatief zwaar thema dat daardoor minder geschikt was voor jonge kinderen. Deelnemers werden probleem van ruimtepuin. Naast de duizenden actieve satellieten, draaien ook heel wat onbruikbare voorwerpen een baan om de aarde. Denk bijvoorbeeld aan afgestoten rakettrappen, maar ook aan schroefjes en verf- en metaaldeeltjes. Kinderen werden geprikkeld zelf mee te denken aan oplossingen voor dit groeiende probleem.
- In de zomer van 2024 werd het vakantieprogramma **'Reisbureau Space Expo'** gedraaid. Dit programma was gebaseerd op het boek van illustrator Daniëlle Futselaar. We presenteerden vijf exotische bestemmingen aan het publiek, waaruit ze uiteindelijk één bestemming konden kiezen. Zo kon het publiek kiezen uit o.a. een heuse waterplaneet of de warmste exoplaneet in het heelal maar natuurlijk ook de maan, als low-budget reis. Wanneer het publiek beslist had, kwamen twee kinderen naar voren die vervolgens onze reiskoffer konden vullen met allerlei spullen die we nodig kunnen hebben tijdens onze ruimtereis. Ook organiseerden we een winactie met ansichtkaar-

ten en Daniëlle heeft een signeersessie in Space Expo verzorgd. Vanaf deze zomervakantie hebben we het aantal deelnemers aan het programma geteld. Het totaal aantal bezoekers van dit vakantieprogramma kwam op 9.083 in 2024.

- In de herfstvakantie sloten we aan bij het thema van de Maand van de Geschiedenis, namelijk **'Echt-Nep'**. Dat resulteerde in een presentatie in de vorm van een echt-nep quiz naar het voorbeeld van Weekend Miljonairs. Deelnemers kregen astronomisch getinte stellingen en afbeeldingen voorgelegd. Kinderen konden actief meedoen door op de groene (echt) dan wel rode (nep) stip vooraan in de zaal te gaan staan. Kinderen die uiteindelijk alles goed beantwoordden, mochten een leuk cadeautje uitkiezen uit onze astronomische prijzenpot. 3.846 bezoekers bezochten het programma.

*Tijdens deze
voorstelling leerden
de toeschouwers
alles over het
verschil tussen
meteorieten,
asteroïden en
kometen*

- De kerstvakantie stond volledig in het teken van een voorstelling met als spraakmakende titel **'Mysterieuze Meteorieten en Kokende Kometen'**. Tijdens deze voorstelling leerden de toeschouwers alles over het verschil tussen meteorieten, asteroïden en kometen. Als hoogtepunt maakte de gids

van dienst een echte komeet na. Dit vonden met name de kinderen fascinerend. Het totaal aantal bezoekers van het kerstvakantieprogramma lag op 4.626.

Op het gebied van de kinderfeestjes heeft het kinderfeestje voor de oudste kinderen (negen- tot twaalfjarigen), Team Space Kidz (TSK), een upgrade ondergaan. We hebben de blauwdruk grotendeels behouden, maar tegelijkertijd is het feestje een stuk eenvoudiger en logischer gemaakt. Het idee van een speurtocht door het museum aan de hand van hints en kleinere quizvragen is behouden, maar de vorm is eenvoudiger gemaakt voor de kinderen. Het werd ook expliciet op de website aangekondigd dat er een nieuwe versie van dit kinderfeestje beschikbaar was (september 2024).

Een andere kinderfeestje, Missie Maan, waarbij kinderen een mysterie omtrent de maan moeten oplossen, blijft in het aanbod

voor kinderen van vier tot acht jaar. Daarnaast is het kinderfeestje Raket Power, waarbij de kinderen echte waterraketjes konden lanceren, tijdelijk op non-actief gezet omwille van veiligheidsmaatregelen. Er is voor 2025 budget gereserveerd om dit kinderfeestje in vernieuwde, veilige vorm terug te laten keren. Science Centre Delft heeft een soortgelijk kinderfeestje en heeft geholpen bij de doorontwikkeling ervan.

Mission X 2024

We hebben er in de inleiding al over geschreven. Op initiatief van ESA ESTEC en in opdracht van het Netherlands Space Office (NSO) werd in 2024 Mission X uitgevoerd. Mission X: Train like an astronaut is een

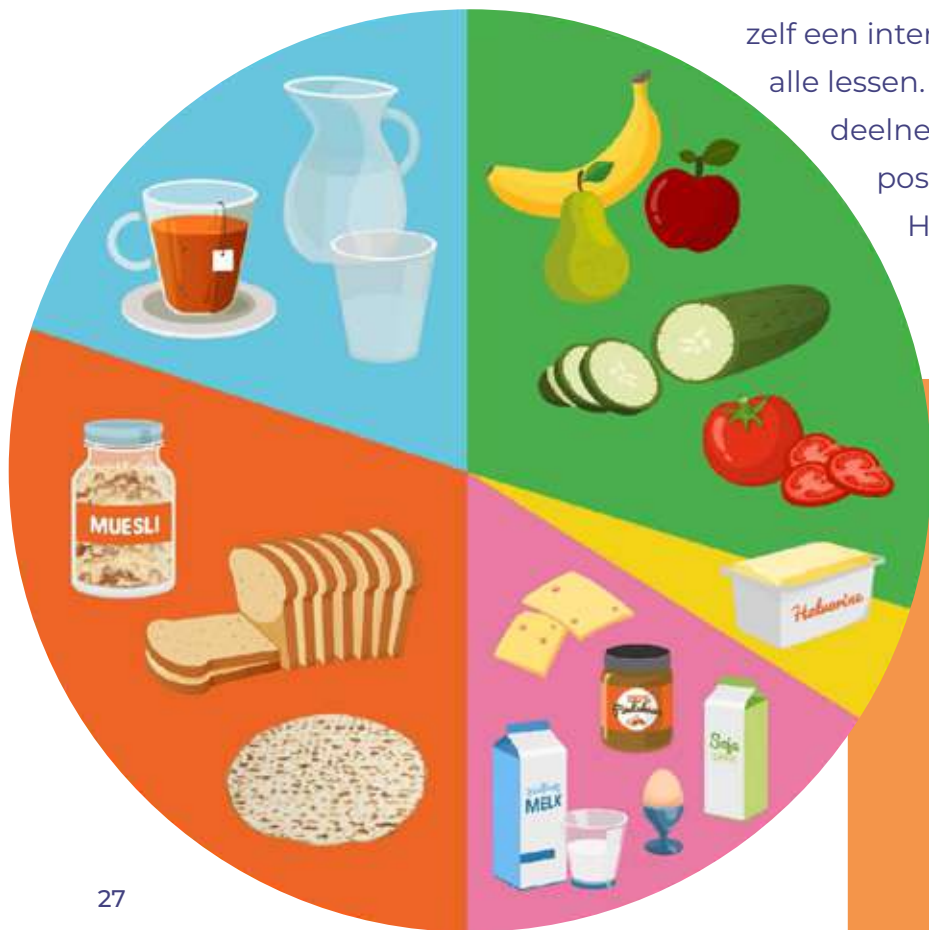
Mission X: Train like an astronaut is een internationale educatieve uitdaging die kinderen aanmoedigt om te trainen als een astronaut door fysieke en wetenschappelijke activiteiten uit te voeren.

MISSION X

internationale educatieve uitdaging die kinderen aanmoedigt om te trainen als een astronaut door fysieke en wetenschappelijke activiteiten uit te voeren. Aan dit project kunnen basisscholen, families en clubs gratis meedoen. In 2024 hebben we voor het eerst zelf een interactieve pdf gemaakt met daarin alle lessen. Ook hebben we pakketten naar deelnemers opgestuurd met daarin o.a. posters, scorekaarten en kleurplaten. Hiervoor zijn zelfs speciale designs

In deze les leren de leerlingen over de schijf van vijf, de voedingsdriehoek en hoe deze zich verhouden tot elkaar.

gemaakt. Mission X liep in 2024 van 4 maart tot en met 26 april. Er hebben 342 teams meegedaan, het ging om 5172 kinderen die samen 287 activiteiten en 25.498 stappen registreerden. Een prachtig resultaat. Nederland is al een aantal jaar één van de best scorende landen van Mission X en scoorde ook in 2024 wederom in de top 3 van Europa naast Denemarken en Noorwegen (?). Daarnaast werden er voorbereidingen gedaan voor Mission X 2025. Space Expo heeft vijf nieuwe lessen ontwikkeld:

- Een voedingsles met als titel **'Eet smakelijk en gezond!'** De bedoeling was om één van de belangrijke thema's van Mission X hierin te verwerken, namelijk gezonde voeding. In deze les leren de leerlingen over de schijf van vijf, de voedingsdriehoek en hoe deze zich verhouden tot elkaar.
- Een bewegingsles met als titel **'Verdedig jezelf tegen aliens!'** In het verleden waren bewegingslessen van Mission X vaak eenzijdig qua vorm en inhoud. Heel vaak gaat het

om het bevorderen van uithoudingsvermogen door rennen en om krachtoefeningen, waaronder sit-ups en push-ups. Om wat meer variatie aan te brengen, kwam het besluit om een les met karate-technieken toe te voegen. Om deze les kracht bij te zetten, is een filmpje opgenomen waarin de aardbewoner het opneemt tegen een alien in vier activiteiten. Daarin worden de karate-technieken gedemonstreerd zodat de leerlingen deze oefeningen kunnen overnemen. Uiteindelijk wint de aardbewoner in het filmpje, waardoor de deelnemers extra gemotiveerd worden.

- Wetenschappelijke les over **'De aarde vanuit de ruimte'**. Deze les laat de leerlingen zien hoe we onze planeet beter kunnen begrijpen aan de hand van satellietbeelden. Deelnemers krijgen een aantal oefeningen waarmee ze praktisch aan de slag gaan met satellietfoto's. Aan het einde van de les bouwen ze in groepjes hun eigen mini-satelliet.

- Wetenschappelijke les over **'Ruimterobots'**: Aanvankelijk krijgen de deelnemers een idee over wat robots in de ruimte betekenen voor de astronauten. De nadruk ligt daarbij op het belang van de ERA. Daarna mogen ze zelf aan de slag. Aan de hand van drie modellen maken de kinderen in groepjes drie verschillende robotarmen die ze erna met elkaar vergelijken.
- Wetenschappelijke les over **'Ruimterommel'**: Eerst worden de deelnemers bewust gemaakt van het feit dat het een rommeltje is in een baan om de aarde, onder andere door onbruikbare en afgeschreven satellieten en ander ruimtepuin. Vervolgens wordt aan de deelnemers gevraagd om na te denken over mogelijke oplossingen om dit groeiende probleem aan te pakken.

Content

De content medewerker bij Space Expo is Mike van Duuren. Hij vormt de spil tussen de afdelingen Educatie en Communicatie. Daarnaast vervult Van Duuren de rol van supervisor, gids, rondleider en museumdocent. Het voert te ver om in detail alle activiteiten van de medewerker content van 2024 te schetsen, we zetten de belangrijkste activiteiten uit 2024 uiteen.

Lezingen/Tours

Space Expo biedt lezingen en activiteiten aan over verschillende ruimtevaart gerelateerde onderwerpen. Vooral voor een volwassen doelgroep.

Nostalgie

Op verzoek van de afdeling Events werd in 2024 een film ontwikkeld met Joos Ockels in de hoofdrol. In het kader van het arrangement 'Op ruimtereis door de tijd' is deze film

toegevoegd aan het arrangement waarvan ook een rondleiding onderdeel uitmaakt. Dit arrangement is speciaal ontwikkeld voor senioren.

ISS

Dit betreft een lezing over het ontstaan van het ISS. Deze lezing is in 2024 herschreven en geactualiseerd. Hetzelfde geldt voor de lezingen: Terug naar de maan, Gefascineerd door Mars, Astronaut gezocht (volwassen versie) en Ruimterommel.

Er is behoefte aan een naslagwerk voor de gidsen. Daarom is besloten om een handboek te ontwikkelen met daarin een standaard rondleiding en achtergrondinformatie over alle onderwerpen en voorwerpen die bij Space Expo tentoon worden gesteld.

Gynzy

Basisscholen gebruiken de tool Gynzy om de dag te beginnen met een klein onderwerp voor gesprekken. Een prikkelende foto of een filmpje via een digiboard vormt vijf minuten lang aanleiding voor reflectie en discussie. Space Expo heeft content geleverd onder de titel 'Kosmische Kiekjes' die toegankelijk zijn voor het basisonderwijs.

Wintor

Op verzoek van de afdeling Marketing werd een Augmented Reality app specifiek voor jongvolwassenen ontwikkeld. De app geeft een overlay bij tien museumonderdelen en voorwerpen, zoals bij de Tropomi. De app legt uit hoe het werkt en toont beelden vanuit de Tropomi. De astronaut André Kuipers en de medewerker content fungeren als gids in deze app. In 2025 zal deze AR toevoeging in drie talen beschikbaar worden gesteld aan bezoekers met behulp van QR codes.

Algemeen

De medewerker content werkt nauw samen met de medewerker collectie bij het schrijven van nieuwe teksten voor de expo en het herinrichten van de schatkamer. Ook droeg hij bij aan de vernieuwing van de expo, met name de ERA-presentatie.

Handboek voor rondleidingen

Er is behoefte aan een naslagwerk voor de gidsen. Daarom is besloten om een handboek te ontwikkelen met daarin een standaard rondleiding en achtergrondinformatie over alle onderwerpen en voorwerpen die bij Space Expo tentoon worden gesteld. In 2024 is het begin gemaakt en in 2025 zal dit worden voltooid.

Media - interviews & reportages

Ook dit onderwerp kwam eerder aan bod: Space Expo is een veelgevraagde instelling als het gaat om interviews, reportages en artike-

len over de ruimtevaart. De communicatiemedewerker van Space Expo handelt deze verzoeken af. Met enige regelmaat wordt daarbij ook een beroep gedaan op de contentmedewerker voor het geven van interviews en/of commentaar. In 2024 ging dit onder meer om de volgende items:

- Jeugdjournaal (astronauten vast op station)
- Journaal (verjaardag van spaceshuttle Columbia ongeluk)
- Radio bollensteek: bespreken van de nieuwe vakantieprogramma's

Ook de Space Expo interim directeur (en ESA projectleider van de ERA arm) Philippe Schoonejans werd regelmatig gevraagd voor interviews uit naam van de Space Expo.

Ondersteuning van afdeling Marketing

De afdeling Marketing & Communicatie is verantwoordelijk voor onder meer de website en social media kanalen van Space Expo. De medewerker content draagt hiervoor met

enige regelmaat materiaal aan en controleert items voor bijvoorbeeld onze social media.

Expeditie Next

Expeditie Next is een jaarlijks wetenschapsfestival. Space Expo was in 2024 voor de eerste keer aanwezig op dit evenement. Expeditie NEXT wordt jaarlijks georganiseerd door de Nationale Wetenschapsagenda (NWA). De Nationale Wetenschapsagenda heeft als doel om wetenschap toegankelijk te maken voor een breed publiek, door de krachten van verschillende partijen te bundelen.

Vernieuwing Space Expo Fase 1

De huidige tentoonstellingen van Space Expo zijn verouderd en moeten worden vernieuwd. In 2023 en 2024 werden fondsen geworven bij de Provincie Zuid Holland en NSO om een vernieuwing Space Expo Fase 1 te realiseren. Deze vernieuwing bestaat uit drie concrete projecten: ERA, Satellietdataportaal en Oneindig Heelal, waarbij de manager Collectie,

Content en Educatie de drijvende kracht is. Zij regelde de fondsenwerving en ontwikkelde de initiële plannen.

European Robotic Arm (ERA)

In de zomer van 2021 werd de European Robotic Arm (ERA) gelanceerd naar het internationale ruimtestation ISS. ERA werd in Nederland ontwikkeld en is het grootste ruimtevaartproject uit de Nederlandse geschiedenis. Het is een belangrijk onderdeel van het ISS en een showcase van de Nederlandse ruimtevaartindustrie. Om die reden verdient een full scale testmodel ervan een mooie plek in ruimtevaartmuseum Space Expo.

ESA heeft het Engineering Qualification Model (EQM) van de Europese robotarm ERA geschonken aan Space Expo. Het museum presenteert de arm aan bezoekers. Saillant detail: één onderdeel van de arm (de end effector) moet te allen tijde beschikbaar

blijven voor ESA. Dit onderdeel kan worden opgevraagd, mocht het als reserveonderdeel nodig zijn.

Inhoud van de expositie

De ERA-expositie is onderdeel van het thema 'Mensen in de ruimte' en vertegenwoordigt een belangrijke Nederlandse en Europese bijdrage aan het internationale ruimtestation. Er is aandacht voor de functies van ERA en uitleg over de verschillende componenten.

ESA heeft het Engineering Qualification Model (EQM) van de Europese robotarm ERA geschonken aan Space Expo.

Met een interactieve console is het daarnaast mogelijk om in te gaan op de grotere context: de samenwerking tussen mensen en robotica in de ruimte.

In het kort:

- Het Engineering Qualification Model van ERA is door ESA geschonken aan Space Expo.
- De robotarm is gebouwd door Nederlandse partijen (uit Zuid-Holland) en het grootste ruimtevaartproject dat ooit in ons land gerealiseerd is.
- De presentatie bestaat uit een infographic, korte filmpjes van de makers en gebruikers, bewegend beeld van ERA en een spel waarin bezoekers zelf de robotarm kunnen bedienen.

Satellietdataportaal

In 2023 werd ***Earth from Space*** gerealiseerd, een immersive presentatie over de toepassing van satellieten. Earth from Space bestaat uit verschillende interactieve elementen. Samen

vertellen deze elementen het verhaal over aardobservatiesatellieten en hun toepassingen:

- Een halve globe visualiseert mondiale satellietwaarnemingen.
- Een touch table waarop interactie mogelijk is met satellietgegevens.
- Een hoogtekaart toont voor Nederland belangrijke verhalen over onder meer de waterhuishouding en luchtvervuiling.

Het is de wens om Earth from Space uit te breiden met een museale adaptatie van het Satellietdataportaal. In de presentatie kunnen bezoekers op een laagdrempelige manier kennismaken met het Satellietdataportaal en ontdekken wat je met satellietgegevens allemaal kunt doen. Tegelijkertijd biedt dit onderdeel ook talloze mogelijkheden voor professionele gebruikers en delegatiebezoeken. Space Expo wordt zodoende een showcase van het Satellietdataportaal voor (ruimtevaart-) professionals en delegaties uit

binnen- en buitenland. Iedere bezoeker kan op zijn of haar eigen niveau nieuwe kennis op doen. Deze presentatie is, net als Earth from Space, opgenomen in het educatieaanbod.

In het kort:

- Space Expo ‘vertaalde’ in 2023 de Phi Experience van ESA naar de museale expositie Earth from Space.
- Zoomt in op de provincie Zuid-Holland, onder meer met het Satellietdataportaal.
- Met veel aandacht voor lokaal ontwikkelde technologie en toepassingen.
- Inspirerende ontmoetingsplek voor bedrijven, kennisinstellingen en overheden.
- Sluit aan bij de ontwikkeling van NL Space Campus.
- Is een showcase van Nederlandse satelliet-toepassingen.

De conceptontwikkeling is in 2024 gestart en de tentoonstelling “Satellietdataportaal” wordt in 2025 gerealiseerd en geplaatst in Space Expo.

Oneindig Heelal

Het derde onderdeel van het project Vernieuwing Space Expo Fase 1 wordt in 2025 ontwikkeld en gerealiseerd en luistert naar de naam **Oneindig Heelal**. In 2024 is onderzoek gedaan en naar aanleiding daarvan een eerste visiedocument opgesteld. Oneindig Heelal bevat - naast échte objecten uit de ruimtevaart - ook visueel aantrekkelijke en immersive verhalen over de meest aansprekende onderwerpen uit de wereld van ruimteonderzoek. Verhalen over onder meer exoplaneten en buitenaards leven, zwarte gaten, het ontstaan van sterren en planeten, de kracht van ruimtetelescopen en gevaren die vanuit de ruimte op ons af komen. Een hoofdrol is weggelegd voor de ruimtemissies waar Europa en ook Nederland aan (mee) werkten in het verleden en deelnemen in de toekomst. Denk aan projecten als Rosetta, Hubble, het MIRI instrument op de James Webb Space Telescope, de JUICE missie naar de ijsmanen van Jupiter, de missies Athena

(zwarte gaten) en LISA (zwaartekrachtgolven) in de toekomst en misschien zelfs een radio-telescoop op de achterkant van de maan.

In het kort:

- Immersive expositie over ruimteonderzoek die informeert, inspireert en activeert.
 - Bezoekers 'beleven' grote wetenschappelijke ontdekkingen en wat er allemaal nog te ontdekken valt in het heelal.
- Wordt in 2025 gerealiseerd.
 - Ondersteunt NL Space Campus als inspirerende locatie om samen te komen en geeft bedrijven de mogelijkheid om te presenteren met de nieuwste visuele technieken.

4

MARKETING, COMMUNICATIE & SALES

Space Expo trok in 2024 126.571 bezoekers. Marketing, communicatie en sales liggen daar voor een belangrijk deel aan ten grondslag. De uitgangspunten voor goede campagnes zijn meer dan voor handen: de naam van het museum dekt de lading voor wat betreft de inhoud, de doelgroep bestaat voor een groot deel uit gezinnen met kinderen (detail: vrouwen nemen de aankoopbeslissing in de meeste gevallen) en de media weten ons steeds beter te vinden.

Ook het bedrijfsleven doet met grote regelmaat een beroep op Space Expo waar het gaat om de realisatie van events tussen de aantrekkelijke ruimtevaartobjecten. De combinatie van al deze elementen zorgt voor veel potentie die in de toekomst nog verder verzilverd kan worden.

In 2024 stond de afdeling Marketing, Communicatie & Sales onder leiding van Marjolein van Slooten. Samen met communicatiemedewerker Lani van Schie en event coördinator Barbara Wiggemansen gaf ze vorm aan de afdeling. Zij was in deze rol actief tot en met augustus. Daarna werd haar taak - op interim-basis - overgenomen door Sabine Hertogh en begon de zoektocht naar een nieuwe permanente marketing- en communicatie manager. Deze werd gevonden in de persoon van Mike Leegwater. Hij trad in dienst bij Space Expo op 1 maart 2025. Daarmee is de basis gelegd voor een goede toekomst binnen deze afdeling.

In dit jaarverslag komen een aantal highlights aan de orde die zijn onderverdeeld in marketing, communicatie en sales. De cijfers (bezoekers-aantallen, omzet e.d.) worden uiteengezet in het hoofdstuk 'Exploitatieresultaat' (hoofdstuk 6). In dit deel van het jaarverslag beperken we ons tot een overzicht van bijzondere of opmerkelijke resultaten die de aantrekkingskracht en de potentie van Space Expo onderstrepen.

Marketing

Een museum kan niet zonder marketing. Dat geldt dus ook voor Space Expo. De propositie van het museum is bijzonder. Onze content is uniek in Nederland, de perceptie bij het publiek is anders dan rond een regulier museum (door gebruik van de naam 'expo') en Space Expo wordt nadrukkelijk gezien als een uitje met het gezin tijdens vakantieperiodes. Space Expo wordt naast museum ook als dag-attractie en 'experience' ervaren. Vanzelfsprekend is het museum ook relevant voor reguliere museumbezoekers, scholen, senioren, wetenschappelijk geïnteresseerden en het bedrijfsleven. Om al deze doelgroepen te bereiken is - waar het om reguliere marketinginzet gaat - vooral ingezet op online communicatie. Hiervoor werd, en wordt nog altijd, een bureau ingezet - Olifant Media - dat zorgdraagt voor de media-inkoop op social media. INTK werd ingezet voor de digitale strategie via Google. Daarbij is het speciale programma Google Grants toegepast, het-

geen inhoudt dat Google een groot deel van de campagnes sponsort, omdat het gaat om promotie van cultuur. Samengevat bestond de online campagne dus uit de volgende elementen:

- Facebook
- Instagram
- Tiktok voor de jongere generatie
- Google (Grants)

Hierbij moet worden aangetekend dat aan het einde van 2024 is besloten om ook de activiteiten in het kader van Google Grants onder te brengen bij Olifant Media en daarmee alle online marketing te centraliseren bij één bureau. Dit komt de effectiviteit ten goede. Voorts moet worden benadrukt dat het bovenstaande alleen om advertising gaat en niet om organische content op de social kanalen van Space Expo. Deze worden 'gevuld' door communicatiemedewerker Lani en daarmee zijn we bewezen relevant en succesvol. Zie ook onderstaande cijfers:

1. Facebook

Weergaven content:	1,2 miljoen
Bereik:	1,3 miljoen
Interacties met content:	6,3 duizend
Klikken op link:	30,1 duizend
Bezoeken:	30,2 duizend
Volgers erbij (t.o.v. 2023):	581

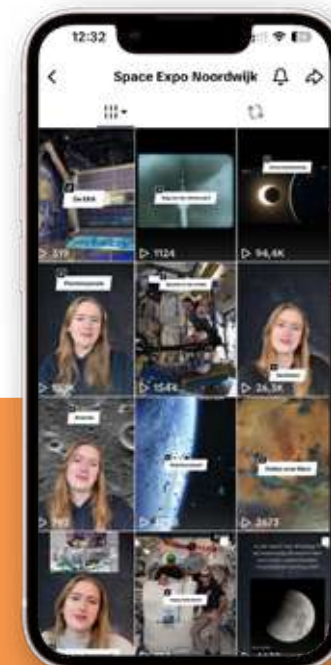
2. Instagram

Weergaven content:	196,8 duizend
Bereik:	224,4 duizend
Interacties met content:	1,2 duizend
Klikken op link:	4 duizend
Bezoeken:	9 duizend
Volgers erbij (t.o.v. 2023):	751

3. TikTok

Viral video over sterrenregen:	93,5k views
	4387 likes
	88 reacties
	1724 opgeslagen

Bijzondere nadruk verdient in dit kader TikTok. We produceren de content hiervoor volledig in eigen huis. Hoewel dit jaarverslag over 2024 gaat, is ook in dit kader de conclusie belangrijk dat de lijn die is ingezet, ook in 2025 succesvol is. Het bereik, en zeker ook de impact van ons kanaal, is vergroot. Het streven is vanzelfsprekend om dit vol te houden en verder te optimaliseren. Inhaken op de actualiteit is daarbij een belangrijk element. Space Expo heeft de ambitie om zich te ontwikkelen als kenniscentrum rond de ruimtevaart en daar horen sterke en vooral relevante social media kanalen bij.

Partnerships

Space Expo leent zich bij uitstek voor joint promotions en strategische samenwerkingen met resellers. Daarbij is Space Expo de voordeel verschaffende partij en de partner de communicerende partij. Doel van dergelijke samenwerkingen is om zonder out of pocket kosten vooraf, te profiteren van een groot en

zo veel mogelijk relevant bereik (lees: de achterban van de desbetreffende partner). Deals worden doorgaans uitgerold op commissiebasis, dus no cure no pay, als barter of in de vorm van een inkoopdeal. Zoals gebruikelijk in de museumbranche, werkt Space Expo samen met de Vrienden- en Postcodeloterij en de Museumkaart. Daarnaast is in 2024 een samenwerking gestart met resellers Tiquets en Get Your Guide. Dealsite Tripper.nl werd ingezet en er werd een relatief kleine joint promotion uitgerold met pretpark Billy Bird in Hemelrijk. Ook verkocht ANWB tickets van Space Expo aan haar leden. In 2025 wordt meer focus aangebracht t.o.v. de

inzet van dergelijke partijen. Space Expo is een sterk merk en dat betekent dat dit ook moet gelden voor de partners waarmee wordt samengewerkt. Concreet: beide merken moeten elkaar versterken. Niet alleen waar het gaat om 'platte' ticketverkoop maar ook op het gebied van imago. De positionering van Space Expo is kwalitatief en hoogwaardig. Daarmee moet in de toekomst veel meer rekening worden gehouden bij de keuze en het karakter van partnerships. Die strategie is inmiddels ingezet.

Communicatie

Het is inmiddels vaker aan de orde gekomen: Space Expo is regelmatig in het nieuws. Enerzijds op basis van eigen activiteiten en persberichten, anderzijds omdat de actualiteit op het gebied van ruimtevaart vaak leidt tot items die in het museum worden opgenomen. De medewerker communicatie begeleidt en coördineert alle aanvragen en

beoordeelt deze op kwaliteit en relevantie. In principe werken we aan alle integrale en serieuze aanvragen mee, mits deze educatief van karakter zijn of bijdragen - op een kwalitatieve manier - aan de naamsbekendheid van Space Expo. Sinds 2024 is Philippe Schoonejans ook mediawoordvoerder van Space Expo. Zijn kennis over de ruimte en ruimtevaart is van grote toegevoegde waarde voor de persvoorlichting.

In principe werken we aan alle integrale en serieuze aanvragen mee, mits deze educatief van karakter zijn of bijdragen - op een kwalitatieve manier - aan de naamsbekendheid van Space Expo

Foto: Richard Theemling

De verwachting is dat de belangstelling voor ruimtevaart en daarmee ook voor Space Expo in 2025 - gezien alle geopolitieke ontwikkelingen - verder zal toenemen. Het is ondoenlijk om alle media-items uit 2024 in dit jaarverslag op te sommen, dit zijn er tientallen en ze zijn niet structureel geregistreerd in 2024. Een aantal bijzondere PR-momenten lichten we er echter graag uit. Het gaat daarbij om voorbeelden waarbij Space Expo zelf actief een persbericht heeft verzonden aan de media. Daarbij moet worden aangetekend dat in het geval van Vakkanjers, de teksten geschreven zijn door Vakkanjers en vervolgens door ons regionaal verspreid zijn.

Kick-off Vakkanjers & Koninklijk bezoek

Dit kreeg vanzelfsprekend zeer veel aandacht: op 2 oktober 2024 bezocht Koningin Máxima Space Expo. Ze deed dat in het kader van Vakkanjers, het landelijke lesprogramma en de wedstrijd over techniek voor leerlingen vanaf groep zeven van het basisonderwijs

tot en met de vierde klas van het voortgezet onderwijs. De lancering van Vakkanjers werd officieel uitgevoerd door Koningin Máxima en vond plaats in Space Expo. Een toepasselijke locatie omdat het thema van deze editie 'Ruimtemissie Aarde: Blik op de Toekomst!' was. Vakkanjers vierde in 2024 een jubileum want het programma bestond 25 jaar, de jubileumeditie was gericht op de vraag hoe je met technologie uit de ruimte het leven op aarde beter kunt maken. André Kuipers en collega-astronauten Helen Sharman en Claudie Haigneré daagden de leerlingen uit om ideeën te bedenken en op onderzoek uit te gaan in Space Expo. Koningin Máxima lanceerde samen met leerlingen de landelijke start, waarna zij in gesprek ging over de onderzoeken van de leerlingen. Voor Space Expo betekende het Koninklijke bezoek zeer veel exposure. Onder meer in De Telegraaf, het Leidsch Dagblad en Libelle. Deze 'lancering' heeft gezorgd voor veel extra bezoekers in de herfst- en kerstvakantie.

Walk of Space in Noordwijk

Op woensdag 2 oktober 2024 zijn drie nieuwe tegels toegevoegd aan de Walk of Space op de Koningin Wilhelmina Boulevard in Noordwijk. De tegels bevatten handafdrukken van de astronauten Julie Payette (Canada), Richard Hieb (Amerika) en Reinhold Ewald

(Duitsland). De onthulling vond plaats tijdens het internationale astronautencongres en de NL Space Week. Er waren daarom veel astronauten van over de hele wereld aanwezig. De astronauten onthulden hun tegels in het bijzijn van burgemeester Wendy Verkleij, wethouder Roberto ter Hark, ESA ESTEC afdelingshoofd Productgarantie en Veiligheid Britta Schade en toenmalig Space Expo directeur Barbara Hoppel. Ook waren er tientallen collega-astronauten aanwezig. Zij bezochten de onthulling als onderdeel van het XXXV Planetary Congress van de Association of Space Explorers. André Kuipers was gastheer van het congres, dat grotendeels in Noordwijk plaatsvond. Ook deze happening zorgde voor veel aandacht. Onder meer de Volkskrant besteedde er aandacht aan met een groot aankondigend verhaal.

Recordaantal bezoekers in 2024

Het is een prestatie die Space Expo met trots uitdraagt. In 2024 zijn 126.571 bezoekers geteld. Een absoluut record. Reden om een persbericht te verspreiden waarin deze mijlpaal voor het voetlicht werd gebracht. Space Expo behoort met deze bezoekersaantallen tot de meest succesvolle musea in Nederland. Dit nieuwsfeit werd door veel media opgepikt, waaronder het AD. Bijzonder element daarbij is dat het museum twee jaar achter elkaar hogere bezoekersaantallen behaalde dan voor Corona. Doel is vanzelfsprekend om dit niveau vast te houden in 2025. Daarbij moet worden aangetekend dat de cijfers van 2024 uitzonderlijk waren. De slechte zomer zorgde voor een stevige piek in de bezoekersaantallen. Dat geldt ook voor de exposure die voortkwam uit het bezoek van Koningin Maxima. Anders gezegd: externe factoren - buiten de invloedssfeer van Space Expo - hebben een belangrijke rol gespeeld in de cijfers van 2024.

Events

Groepen, scholen, kinderfeestjes, congressen en relatie-evenementen. Het is slechts een greep uit de eindeloze mogelijkheden op het gebied van events bij Space Expo. Barbara Wiggemansen coördineert alle evenementen en alles wat daarbij komt kijken. Van offerte tot facturering en alles daar tussen. Ook als het om events gaat dan neemt Space Expo een bijzondere positie in. Bedrijven, instellingen en scholen weten het museum zeer goed te vinden wanneer ze op zoek zijn naar een bijzondere locatie. Vrijwel zonder actieve acquisitie is een divers portfolio aan klanten opgebouwd. Op deze pagina beperken we ons tot de vermelding van een aantal hoogtepunten uit 2024 die een goed beeld schetsen voor wat betreft de diversiteit van opdrachtgevers:

Januari

- Provincie Zuid-Holland -> avondopenstelling museum -> seated dinner verzorgd door Taat & Friends (cateraar) -> techniek door ML Systems -> 54 gasten.
- NSO/NL Space Campus/SpaceNed -> Lift Off (nieuwjaarsborrel), dit betreft een terugkerend event -> avondopenstelling museum -> borrel verzorgd door Taat & Friends (cateraar) -> techniek door ML Systems -> 250 gasten.

Maart

- Regeneron (farmaceutisch bedrijf) -> Museum gesloten (halve dag) -> André Kuipers als spreker -> techniek verzorgd door ML Systems -> catering door Taat & Friends (cateraar) -> incl. rondleidingen -> 50 gasten.
- NIMA -> seated dinner verzorgd door Taat & Friends (cateraar) -> avondopenstelling museum -> techniek door ML Systems -> 36 gasten.

April

- HomeWizard - kwartaalmeeting -> Arianezaal -> technische ondersteuning werd verzorgd door ML Systems.
- CGI (Space sector)-> Avondopenstelling museum en Arianezaal -> borrel verzorgd door Taat & Friends (cateraar) -> Eigen technische ondersteuning Arianezaal -> incl. rondleidingen -> 157 gasten.

Mei

- Netherlands Space Office (NSO) -> launch event -> Arianezaal incl. lunch -> 50 gasten (dit betreft een terugkerend event)
- Seniorweb -> Arianezaal -> omgebouwd door Taat & Friends (cateraar) voor een schoolopstelling -> Taat & Friends verzorgde de lunch -> 38 gasten.
- ATPI (ESA Conference Bureau) -> Arianezaal + avondopenstelling museum -> incl. lunch -> Taat & Friends (cateraar) heeft de borrel verzorgd -> 60 gasten.

Juni

- Bluewireless -> avondopenstelling museum -> Taat & Friends (cateraar) heeft de borrel verzorgd -> incl. rondleidingen -> 100 gasten.

Juli

- Summerschool (jaarlijks event) in de Arianezaal voor studenten van TU Delft -> 50 studenten incl. rondleidingen.

September

- LinkedIn -> Arianezaal en Historische Hoogtepunten -> lunch + notitieboekjes/pen uit de shop + lezing door wetenschapsjournalist en ruimtevaartdeskundige Sander Koenen -> 50 gasten.
- ESA ESTEC -> Arianezaal -> Mike Hageman (freelancer) heeft de techniek verzorgd in Arianezaal -> 40 gasten
- IAAPA (branchevereniging voor de attractie industrie) bijeenkomst -> locatie aangeboden door Space Expo -> Taat & Friends (cateraar) heeft de lunch verzorgd -> 29 gasten.
- NL Space Campus event met lunch voor astronauten -> Taat & Friends (cateraar) verzorgde de catering -> gehele museum gesloten (onderdeel van Space Week) -> 220 gasten.

Oktober

- Vakkanjers -> bezoek van Maxima met André Kuipers als gastheer -> ML Systems voor techniek -> gehele museum gesloten (onderdeel van Space Week) -> 220 gasten.
- NL Space Campus -> XL Borrel -> verzorgd door Taat & Friends (cateraar) -> ML Systems voor techniek -> avondgedeelte hele museum gesloten -> incl. huur Space Train om van locatie naar locatie te rijden (jaarlijks event) -> 380 gasten.

- Skors -> avondsluiting museum -> feest met DJ -> Taat & Friends (cateraar) verzorgde catering -> 250 personen.
- Cisco -> gehele museum gesloten -> Taat & Friends (cateraar) heeft de lunch verzorgd. Dit event is voortgekomen uit het event van Bluewireless -> 89 gasten.

November

- Haribo event in combinatie met Albert Heijn, inclusief persoon in pak als Goudbeer (Astronautenzaal) -> incl. lunch -> 13 gasten.
- Aramco -> Sinterklaasfeest -> ML Systems voor techniek -> Taat & Friends (cateraar) voor lunch -> museum gesloten op zaterdag -> 276 gasten.

December

- Bijeenkomst Gedeputeerde Staten van Provincie Zuid Holland (samenwerkingsprogramma Duin en Bollenstreek) in de Arianezaal met Historische Hoogtepunten -> incl. lunch -> 55 gasten.
- AG Leader (landbouw) -> Arianezaal en Historische Hoogtepunten -> incl. lunch -> lezing Sander Koenen -> 45 gasten.

Bovenstaande opsomming geeft een indruk van de bedrijven die een evenement bij ons hebben georganiseerd. Voor de duidelijkheid: dit is in aanvulling op alles wat we standaard aanbieden (scholen, kinderfeestjes, groepsbezoek). Cateraar Taat & Friends en technisch leverancier ML Systems zijn preferred suppliers van Space Expo.

Toekomst van events

Space Expo is ambitieus op alle fronten en dat geldt ook voor de positionering richting de zakelijke markt. Events zijn en blijven een belangrijke pijler in de exploitatie. Verbetering zit niet zozeer in de frequentie van evenementen maar wel in het karakter ervan en de verdeling tussen bijvoorbeeld standaard groepen en andere events. Op basis van marge en met respect voor onze (ook) educatieve functie, wordt in 2025 een (deels) nieuwe visie op de B2B benadering van Space Expo opgesteld. Deze visie omvat het benaderen van nieuwe marktgebieden, de mogelijkheden en uitdagingen van het pand en de marketingmix die nodig is om Space Expo te positioneren bij beslissers (ergo: de juiste doelgroep te benaderen). Om dit mogelijk te maken wordt het team uitgebreid met een medewerker Sales & Reserveringen zodat bij de event coördinator ruimte ontstaat voor strategie, marketing, sales en aftersales.

Space Expo is ambitieus op alle fronten en dat geldt ook voor de positionering richting de zakelijke markt. Events zijn en blijven een belangrijke pijler in de exploitatie.

5

OPERATIONS

De afdeling operations staat onder leiding van Jelle Rijnhout. Hij is verantwoordelijk voor alle facilitaire en operationele thema's binnen Space Expo. Ook de balie, museumwinkel en coffee-corner vallen onder zijn verantwoordelijkheid. Jelle wordt ondersteund door Peter Belt als hoofd van de technische dienst en Alex Schoppen als hoofd van de publieksservice (waaronder onze supervisors en baliemedewerkers vallen). In dit Jaarverslag zetten we de belangrijkste activiteiten van deze afdeling in 2024 per thema uiteen.

Facilitair

De technische dienst bewaakt de kwaliteit (in operationele en technische zin) van Space Expo. Er wordt periodiek onderhoud gepleegd en eventuele problemen en storingen worden snel en adequaat door het team opgelost. We sommen de belangrijkste facilitaire activiteiten op in onderstaand overzicht:

- ***Realisatie nieuw depot/aanpassingen werkplaats***

In 2024 is een nieuw depot gebouwd in het magazijn van Space Expo. Daarvoor is een mezzanine constructie toegepast (tussen-verdieping). Tegelijkertijd is het archief verplaatst en zijn een aantal nieuwe werkplekken gecreëerd. Ook is er een lunchplek ingericht voor medewerkers.

- ***Installaties***

Er zijn verschillende aanpassingen aan elektrotechnische en werkbouwtuigkundige

installaties toegepast. Denk daarbij onder meer aan nieuwe groepenkasten, de renovatie van luchtbehandelingskasten en diverse certificeringen.

- ***Space Train***

De Space Train is een belangrijk element in het aanbod van Space Expo. In 2024 heeft de Space Train een grote technische opknapbeurt gekregen. Er is o.a. een nieuwe trekstang aangebracht en de remmen en accu's zijn vernieuwd.

• *Arianenzaal*

Elders in de jaarverslag komt het belang van zakelijke bijeenkomst binnen Space Expo aan bod. In het verlengde daarvan is belangrijk dat onze faciliteiten in overeenstemming zijn met de verwachtingen van opdrachtgevers. Om dat te realiseren zijn in 2024 de audio-visuele middelen in de Arianenzaal volledig gerenoveerd. De bediening en technische mogelijkheden zijn aanzienlijk verbeterd. Daarnaast is ervoor gezorgd dat in de foyer weer muziek ten gehore kan worden gebracht en dat het omroepsysteem weer werkt.

• *Overige projecten*

In 2024 is veel aandacht geweest voor de buitenkant van het pand en het buitenterrein. Het gaat daarbij onder meer om groenonderhoud, schilderwerk, de reiniging van geveldelen en zonnepanelen.

Tentoonstellingen en regulier onderhoud

Vanzelfsprekend speelt de afdeling Operations een essentiële rol bij de oplevering en technische realisatie van (tijdelijke-) tentoonstellingen. In 2024 moet in dat kader de eerder genoemde ERA tentoonstelling worden genoemd. Daarnaast is de restauratie van de Svezda ISS module in gang gezet en opgeleverd. Op het gebied van regulier onderhoud zijn de volgende activiteiten belangrijk om te vermelden:

- Technische- en mechanische renovatie Moonjump exhibit.
- Technische renovatie van de Sojoez simulator.
- Verwijderen van het Seiko horloge van wand.
- Toevoegen van extra beeldschermen en vitrines in de Schatkamer.
- Alle blauwe pintverlichting is vervangen.
- De helft van alle verlichting in het dak is vervangen door LED (deel 2 volgt in 2025).

Publieksservice

De publieksservice valt bij Space Expo onder de afdeling Operations. Hiervoor is in 2024 een manager Publieksservice aangenomen (Alex Schoppen). Hij draagt zorg voor de dagelijkse gang van zaken bij onder meer de balie, museumwinkel en coffee corner. Achter de balie is naar aanleiding van zijn komst een nieuwe werkplek gerealiseerd. In 2024 is verder het volledige kassa POS systeem voor de entree, shop en catering vervangen. Planningstool Shiftbase voor het roosteren van medewerkers op de vloer is geïmplementeerd en draagt aanzienlijk bij aan de efficiëntie. Tot slot moet worden vermeld dat alle medewerkers nieuwe bedrijfskleding hebben ontvangen, hetgeen bijdraagt aan de uniforme en kwalitatieve uitstraling van Space Expo.

Coffee corner

In de coffee corner is een deel van de keuken-apparatuur vervangen (koeling, vaatwasser en koffiemachine). Het assortiment in de coffee corner en in de shop is verder ontwikkeld en alle prijzen zijn herzien (ergo: marges zijn verbeterd). We hebben meerdere nieuwe leveranciers en kiezen bij voorkeur voor duurzame producten.

6

EXPLOITATIE- RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

Stichting Noordwijk Space Expo te Noordwijk

Balans per 31 december 2024

(Na resultaatbestemming)

	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	242.481		255.657	
Machines en installaties	12.994		13.817	
Inventaris	169.205		149.603	
		424.680		419.077
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>				
Grond- en hulpstoffen	77.410		57.242	
		77.410		57.242
<i>Vorderingen</i>				
Handelsdebiteuren	33.185		105.066	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	21.196		8.798	
Overige vorderingen	247.693		153.027	
		302.074		266.891
<i>Liquide middelen</i>		1.288.481		1.225.742
Totaal activazijde		<u>2.092.645</u>		<u>1.968.952</u>

Stichting Noordwijk Space Expo te Noordwijk

Balans per 31 december 2024

PASSIVA	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
<i>Vrij besteedbaar vermogen</i>				
Bestemmingsreserves	<u>1.166.688</u>	1.166.688	<u>1.170.711</u>	1.170.711
<i>Vastgelegd vermogen</i>				
Bestemmingsfondsen	<u>115.748</u>	115.748	<u>161.290</u>	161.290
Voorzieningen				
Overige voorzieningen	<u>453.902</u>	453.902	<u>437.906</u>	437.906
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	71.932		99.580	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	16.857		16.235	
Subsidieverplichtingen	147.626		-	
Overige schulden	<u>119.892</u>		<u>83.230</u>	
		356.307		199.045
Totaal passivazijde		<u><u>2.092.645</u></u>		<u><u>1.968.952</u></u>

VR Experience - onderzoek

Space Expo onderneemt sinds de zomer van 2022 een (oriënterende) verkenning om een VR Experience, met als onderwerp (de beleving in) het ISS, vanuit Canada naar Nederland te halen om in Noordwijk of in het gebied van de Duin en Bollenstreek te exploiteren. Het gaat om een bestaande 'experience' die dan voor een bepaalde periode naar Nederland zou komen onder licentie. In 2023 en 2024 zijn scenario's onderzocht en daarvoor zijn kosten gemaakt (voornamelijk voor wat betreft adviezen van externe adviseurs) voor in totaal 84.871,42 euro (waarvan 73.621,09 euro in 2024 is geboekt). In 2025 wordt duidelijk of, wanneer en waar de VR Experience zal worden gevestigd.

Stichting Noordwijk Space Expo te Noordwijk**Staat van baten en lasten over 2024**

	2024	2023
	€	€
Baten	2.006.064	1.945.983
Inkoopwaarde van de baten	321.505	339.724
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	358.232	304.253
	1.326.327	1.302.006
Lonen en salarissen	662.133	546.772
Sociale lasten	129.803	109.149
Pensioenlasten	40.319	27.585
Afschrijvingen materiële vaste activa	92.312	88.529
Overige personeelskosten	63.502	46.407
Huisvestingskosten	214.703	158.467
Exploitatie- en machinekosten	4.531	4.735
Verkoopkosten	68.777	84.410
Kantoorkosten	62.276	52.689
Algemene kosten	51.624	54.707
Totaal van som der lasten	1.389.980	1.173.450
Totaal van baten en lasten	-63.653	128.556
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	14.089	8.657
Financiële baten en lasten	14.089	8.657
Bijzondere baten	-	4.667
Saldo baten en lasten	-49.564	141.880

7

BESTUUR & ORGANISATIE

Space Expo is een stichting. Dat betekent dat de organisatie geen winstoogmerk heeft. Stichting Noordwijk Space Expo is feitelijk en statutair gevestigd op Keplerlaan 3, 2201 AZ te Noordwijk en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41167163. De dagelijkse operatie werd in 2024 aangestuurd door directeur Barbara Hoppel en na haar vertrek (in november 2024) door interim-directeur Philippe Schoonejans.

Foto: Richard Theemling

Zoals eerder vermeld is inmiddels een nieuwe directeur gevonden in de persoon van Frédérique van Steekelenburg-van der Stelt. Zij trad formeel in dienst op 10 maart 2025 en nam het stokje van Philippe over op 1 april 2025. De directeur van Space Expo stuurt alle afdelingen aan en is eindverantwoordelijk voor zowel de strategie, de financiën als de dagelijkse operatie van het museum.

Bestuur

Het bestuur vervult een toezichthoudende rol op de directie van Space Expo. Dit bestuur van Stichting Noordwijk Space Expo had in 2024 de volgende samenstelling:

Voorzitter

dhr. Pieter Gaele Winters (per 27/9/2020)

Penningmeester

mevr. M. van der Jagt => Johan Bastiaan Knapp (per 1/1/2024)

Drie algemene leden, te weten

dhr. N. van Putten => Philippe Henri Marie Schoonejans (per 1/5/2024)

dhr. Cornelis Marinus Buijsrogge (per 16/11/2020)

mevr. Barbara Martina Hoppel (per 27/9/2020) -

voormalig directeur van Space Expo

en de volgende toehoorders:

dhr. Dietmar Pilz

mevr. Anja Appelt

dhr. Marco Massaro,

dhr. Markus Bauer

NAAM	FUNCTIE	DATUM IN FUNCTIE	AFTREDEN 1 ^E TERMIJN	AFTREDEN 2 ^E TERMIJN	AFTREDEN
Pieter Gaele Winters	Voorzitter	3/1/2018	3/1/2021	3/1/2024	3/1/2027
Johan Bastiaan Knapp	Penningmeester	1/1/2024	1/1/2027	1/1/2030	1/1/2033
Cornelis Marinus Buijsrogge		11/16/2020	11/16/2023	11/16/2026	11/16/2029
Barbara Martina Hoppel		9/1/2021	9/1/2024	9/1/2027	9/1/2030
Philippe Henri Marie Schoonejans		5/1/2024	5/1/2027	5/1/2030	5/1/2033

Governance Code Cultuur

Veel musea in Nederland committeren zich aan de Governance Code Cultuur. Deze code vormt een belangrijke leidraad voor onder meer goed bestuur en toezicht. Ook Space Expo onderschrijft deze gedragsregels. Onderwerpen als integriteit, betrouwbaarheid, het bewaken van de doelstellingen en verantwoord toezicht houden komen daarin aan de orde. In zijn algemeenheid streeft Space Expo - ook los van deze code die zich vooral richt op het bestuur van de instelling - naar een transparante manier van werken waarbij ruimte is voor de inbreng van alle

belanghebbenden - zowel in- als extern - en waarbij tegelijkertijd de maatschappelijke rol van Space Expo en haar missie niet uit het oog wordt verloren. De werkcultuur in het museum is open en veilig met ruimte voor diversiteit en ontplooiing. We werken voortdurend aan de ontwikkeling van Space Expo, maar verliezen daarbij nooit de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers uit het oog. Een integere grondhouding ligt in de basis ten grondslag aan onze opstelling jegens alle partijen waarmee het museum te maken krijgt: van publiek tot financiers, leveranciers, het onderwijs en het bedrijfsleven.

De werkcultuur in het museum is open en veilig met ruimte voor diversiteit en ontplooiing. We werken voortdurend aan de ontwikkeling van Space Expo, maar verliezen daarbij nooit de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers uit het oog.

8

TOEKOMST VAN SPACE EXPO

Het mag uit dit jaarverslag duidelijk worden: Space Expo is trots op de resultaten uit 2024, maar tegelijkertijd liggen er uitdagingen. Om maar direct met het laatste onderwerp te beginnen: we streven er vanzelfsprekend naar om 2025 af te sluiten zonder een tekort op de balans. Dat kan alleen door onze organisatie enerzijds efficiënter en daadkrachtiger te maken en anderzijds door marketing, communicatie, events en sales te optimaliseren. Die combinatie van factoren moet ervoor zorgen dat we er eind 2025 in financieel opzicht weer helemaal gezond voor staan. Die ambitie is reëel.

Ruimtevaart wordt de komende jaren alleen maar belangrijker en dat vertaalt zich ook in belangstelling voor het museum en in het verlengde daarvan in de bereidheid van instellingen en overheden om specifieke tentoonstellingen subsidie te verlenen. We zetten op alle terreinen in op intensievere samenwerking met stakeholders als onder meer, maar niet uitsluitend, ESA ESTEC, Netherlands Space Office (NSO), gemeente Noordwijk en de Provincie Zuid-Holland, maar ook met partners binnen de museumwereld waarmee we op deelgebieden de handen ineen kunnen slaan. Dat gebeurt collectief in het kader van een actieve rol binnen de Vereniging van Wetenschapsmusea & Science Centra (VSC) en Ecsite (European Network of Science Centres and Museums), maar bijvoorbeeld ook heel direct in de vorm van een samenwerking met het Amsterdamse NEMO. Eind 2024-begin 2025 zijn ook aanvragen opgestart bij cultuurfondsen als NWA,

Hendrik Muller, Zabawas, het Cultuurfonds, Fonds 1818 en het Mondriaanfonds, voor ondersteuning van de vernieuwingsprojecten.

Als het gaat om de marketing dan streven we naar strategische partnerships die erop gericht zijn om zowel het bereik, de impact, de kaartverkoop als de omzet te optimaliseren. Een belangrijk voorbeeld is DPG Media (het bedrijf achter onder meer het AD, de Volkskrant, Het Parool, NU.nl en tientallen andere websites en magazines). DPG Media heeft zich gedurende 2025 als mediapartner bij Space Expo aangesloten. Dat ontsluit een groot bereik onder nieuwe en bestaande doelgroepen en maakt het uitrollen van een degelijk en uitvoerig marketingplan mogelijk. Het is een belangrijke stap vooruit t.o.v. 2024 waarbij vooral op 'online' inzet werd gebouwd en Space Expo alleen ad hoc een aantal kleinere partnerships aanging. Als het om communicatie gaat dan wordt stevig ingezet

op de rol als breed kenniscentrum rond de ruimtevaart. We zullen in dat kader zowel onze eigen communicatie verder verbeteren en professionaliseren als - nog meer dan nu - media faciliteren die in het kader van de actualiteit een beroep doen op onze kennis of locatie. Ook op het gebied van events en groepen ligt er meer potentie dan nu wordt verzilverd. Een nieuwe positionering richting het bedrijfsleven en een specifieke marketing-campagne moeten daar verandering in brengen.

Inhoudelijk is er al veel gezegd over de content van Space Expo, onze collectie en tentoonstellingen. We streven naar verdere vernieuwingen en professionalisering van Space Expo door steeds weer nieuwe en maatschappelijk relevante tentoonstellingen vorm te geven. In het verlengde daarvan geldt dat ook voor de educatieve programma's die we maken en aanbieden. Op de museumvloer komt steeds meer ruimte voor interactieve elementen en we houden daarbij gelaagdheid van de geboden informatie goed voor ogen. Anders gezegd: Space Expo moet zowel relevant zijn voor de doorgewinterde kenner als voor een gezin met jonge kinderen. Het museum heeft als missie om ruimtevaart in al zijn facetten voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te maken. Die ambitie moet dus direct voelbaar zijn in Space Expo. We zijn op de goede weg en die lijn zetten we in 2025 voort. We kijken positief naar de toekomst en zetten met het hele team onze schouders onder een mooi nieuw jaar voor Space Expo.

DANK VOOR HET LEZEN

Dit jaarverslag is een uitgave van Stichting Space Expo
Keplerlaan 3, 2200 AG Noordwijk

Niets uit dit jaarverslag mag worden gereproduceerd of overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stichting Space Expo.